

Глухар

Средствата събрани от фестивала Беглика ще бъдат използвани за запазване на популацията на дивия петел в България.

Кълвачи

Снимки на различни видове кълвачи.

Via Pontica

През този основен път за птиците преминава цялата популация на Розов пеликан в Европа.

ПТИЦИ

Царски орел

В момента световната популация възлиза на около 2 500 двойки.

В България се среща само в иглолистните и букови гори на местността Беглика.

Михаил Николов

СНИМКА: WWW.SNH.ORG.UK

СНИМКА: WIKIPEDIA

ТЕМИ

3 Глухар (*Tetrao urogallus*)

Средствата събрани от фестивала Беглика ще бъдат използвани за запазване на популацията на дивия петел населяващ областта (Беглика).

От: Михаил Николов Снимки: WWW.NATURSPECIALISTEN.NO

7 Царски орел (*Aquila heliaca*)

В миналото широко разпространен из Европа, Африка и Азия, но вида бързо намалява! В момента световната популация възлиза на около 2 500 двойки.

От: Марко Иванов (*goshawk*) Снимки: Стойчо Стойчев и (от интернет)

10 Кълвачи

Снимки на различни видове кълвачи.

От: Михаил Николов Снимки: (от интернет)

13 Via Pontica

През този основен път за птиците преминава цялата популация на Розов пеликан в Европа, както и Царския орел, за който става въпрос в списанието.

От: Михаил Николов Снимки: (от интернет)

КОРИЦА - Царски орел (*Aquila heliaca*)

Снимка: Wikipedia

Рубрики

Тема на броя

Глухар (*Tetrao urogallus*)

Лица на броя

Царски орел (*Aquila heliaca*)

Фотогалерия

Кълвачите

География

Via Pontica

www.bgbids.com

Пишете статии и печелете награди
forum.bgbirds.com - Добави статия

Четете още статии в сайта
www.bgbirds.com

Пишете ни

E-mail: mico@gbg.bg

Skype: [mico_bg](https://www.skype.com/en/contacts/mico_bg)

ГЛУХАР (TETRAO UROGALLUS)

Автор: *Михаил Николов*

Информация: *WIKIPEDIA И ДРУГИ САЙТОВЕ В ИНТЕРНЕТ*

Глухарят (*Tetrao urogallus*), познат също като Див петел, е най-големия член на сем. Фазанови, достигайки над 1 метър дължина и 4кг тегло. Среща се в Азия и Европа, включително и в България.

продължава на стр. 4 >>

Класификация

За пръв път е описан от Карл Линей (Linnaeus) през 1758г. със сегашното му латинско наименование - *Tetrao urogallus*.

Описание

Мъжкият и женската могат лесно да бъдат различени по размера и цветовете.

Мъжкият е по-голям, със средно тегло 4,3кг, достигащо до 6,3кг при големи екземпляри. На дължина е от 74 до 100см с размах на крилете от 1,2м. Перата по тялото са тъмносиви до тъмнокафяви, а по гърдите тъмнозелени с метален отблясък. По крилата и под опашката са от черни до бели.

Женската е много по-малка, с тегло около два пъти по-малко от на мъжкия (около 2кг). Тялото и от клюна до опашката е приблизително 54-63см, а размаха на крилете и е 70см. Перата по горната част на тялото са кафяви с черни сиви черти. От долната страна са по-светли и бледожълти.

И двата пола имат пера по краката, които ги защитават то студа през зимата. Те оставят ясни следи в снега през зимата и могат лесно да бъдат различени по размера на отпечатъците им. Имат светлочервени точки над всяко око където липсва перушина.

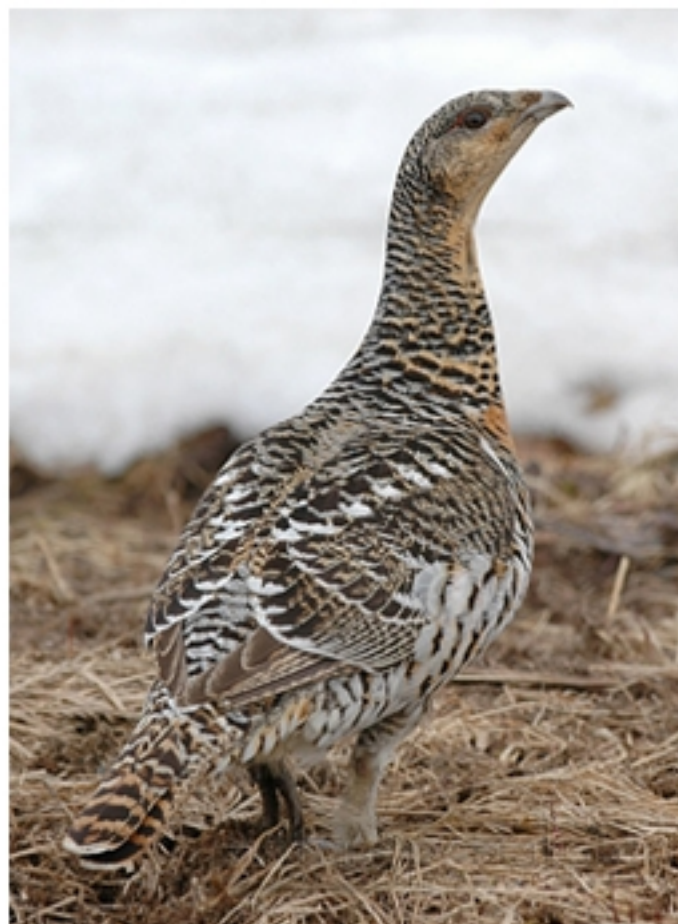
Малките имат защитна окраска, която ги защитава от хищници. На около 3 месеца, към края на лятото, малките постепенно започват да сменят "бебешката" си перушина и придобиват оперението на възрастни.

Разпространение и хабитат

Глухарят не е прелетна птица. Гнезди в северните части на Европа и в западна и централна Азия. Среща се предимно в планините, а на север, където е и по-разпространен и в равнинни гори. Предпочита тихи и спокойни иглолистни гори, богати на тревисти полянки, храсти, дървета със силни и хоризонтални клони на които спи, изобилие от вода и не на последно място мравуняци.

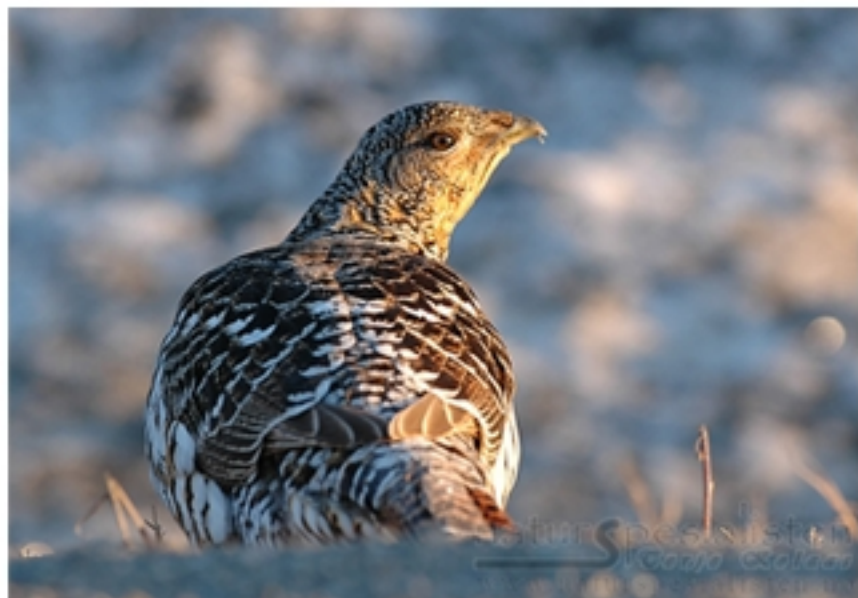
продължава на стр. 5 >>

Женска

СНИМКА: WWW.NATURSPESIALISTEN.NO

Женска

СНИМКА: WWW.NATURSPESIALISTEN.NO

Женска

СНИМКА: WWW.NATURSPESIALISTEN.NO

В България се среща само в иглолистните и буковите гори на местността Беглика. С тяхното изсичане намаля и броя на дивите петли. Сериозна заплаха за глухаря е и незаконният лов за препарирание. Той е вписан в Червената книга на България, като изчезващ вид. През Август се проведе фестивала "Беглика фест", чийто цели са да съхрани популацията му в България, като се обявят няколко ключови местообитания на глухари в Родопите за защитени местности.

Начин на живот и хранене

Глухарят се храни има разнообразна меню включващо листа и пъпки на растения, дребни плодове, насекоми, треви, рядко гущерчета и дребни змии, а през зимата предимно иглички от иглолистни растения. В изпражненията може да се забележат остатъци от храната им, които достигат 1см в диаметър и 5-6см на дължина. През по-голямата част от годината изпражненията са твърди, но с узряването на боровинките, те стават основна част от менюто на глухаря и изпражненията му стават безформени и синкаво-черни.

Дивия петел е тревопасен и се храни предимно с боровинки и други дребни плодове, както и семената на някои треви през лятото. Малките пиленца се хранят с по-богата на протеини храна през първите си седмици, която включва предимно насекоми.

През зимата, когато снега покрива повечето растителност на земята, Глухарят прекарва почти целите си дни и нощи по дърветата, където се храни с игличките на иглолистите дървета (смърч, бор и ела). Той се нуждае от пясък и малки камъчета, с чиято помощ храната се смила на по-малки парченца.

Мъжките „окупира“ територия от около 500 – 600 хиляди квадратни метра, в която не допускат други мъжки. Женските също пазят своята територия, но тя рядко надхвърля 400 хиляди квадратни метра. Териториите на женските и мъжките могат да се застъпват.

Те са активни само през светлата част на денонощието (предимно сутрин и вечер). През нощта спят на хоризонтални клони по дърветата. Използват едно и също място за спане в продължение на няколко нощи.

Докато малките още не могат да летят, женската прекарва нощта с тях в гнездото. През зимата женските рядко слизат на земята, а повечето следи в снега са от мъжките.

Размножаване

Размножителния сезон при Глухарите започва между Март и Април и завършва между Май и Юни, в зависимост от началото на пролетта, развитието на растителността и надморската височина.

продължава на стр. 6 >>

Мъжки, изпълняващ танц

СНИМКА: WWW.NATURSPESIALISTEN.NO

СНИМКА: WWW.NATURSPESIALISTEN.NO

около 8). Яйцата са приблизително със същия размери и форма като кокошите, но са покрити с кафяви точки. Мътенето продължава 26-28 дни.

В началото женските са много чувствителни към смущения или заплахи и лесно могат да напуснат гнездото. Гнездото обикновено е скрито под ниски клони на млади дървета или под паднали клони. Женската рядко прекарва повече то час извън гнездото, като през това време се храни. Яйцата се излюпват почти едновременно, след което тя напуска гнездото заедно с пиленцата.

През първите дни след излюпването малките са изцяло зависими от майка си и се нуждаят от топлина, тъй като не са в състояние да поддържат сами телесната си температура (41 градуса). През студените и

дъждовни нощи женската топли малките на всеки няколко минути.

Малко, с "бебешка" перушина

СНИМКА: FLICKR.COM

Те търсят сами храната си, която е основно насекоми: гъсеници, мръвки, бръмбари и др. малките растат много бързо и по-голямата част от енергията, която приемат се трансформира в протеини, които изграждат мускулите на крилата.

На 3-4 седмици вече могат да правят кратки полети и в топлите нощи спят сами на клони в дърветата. На 6 седмици вече са в състояние да поддържат сами телесната си температура. На 3 месеца сменят перушината си и вече двата пола могат лесно да бъдат различени.

В началото мъжкия застава с повдигнати и разперени опашни пера, изправен врат, с клун сочещ към небето, провиснали крила и започва типичната си ария. Тя се състои от четири части. Можете да чуете песента на Глухаря и да видите неговия танц в сайта (www.bgbirds.com/otherbirds/Tetrao_urogallus.html).

Мъжкия прелита от дървото на което е стоял до някоя поляна в близост и продължава своя танц. Понякога той се отдава изцяло на изпълнението си и дори не обръща внимание на заобикалящите го звуци и движения. Това го прави лесна жертва на хищници и ловци. Заради това хората са мислели, че по време на танца си оглушава, от където идва и името му.

Глухаря е полигамна птица и не полага никакви грижи за малките.

Женските сами правят гнездата си, които представляват плитка ямичка на земята покрити с пера и клонки. В рамките на 10 дни тя снася от 4 до 12 яйца (обикновено

Мъжки, изпълняващ танц

СНИМКА: WWW.NATURSPESIALISTEN.NO

Царски орел (*Aquila heliaca*)

Автор: *Марко Иванов (GOSHAWK)*

Информация: *лични данни, Екшън план за Царски орел, БДЗП, Стойчо Стойчев и др.*

Царския орел (*Aquila heliaca*) е дневна граблива птица с дължина на тялото около 80 см. и размах до 200 см. Нарича се още и Кръстат орел. Характерно за оперението му е светлите глава и шия и белите еполети на гърба (така се нар. тези бели петна на гърба).

В миналото широко разпространен из Европа, Африка и Азия, но вида бързо намалява! В момента световната популация възлиза на около 2 500 двойки.

Същото важи и за България, като е бил най - разпространената дневна граблива птица. Смятан за свещена (като пазач на нивите от градушки!), в миналото, този вид е бил не обезпокояван от хората. Днес у нас, обаче, са останали не повече от 25 двойки.

Предпочитаните местообитания са ливади и открити пространства, с мозаично разположени групи дървета.

В нашите географски ширини тези орли, по принцип, са постоянно пребиваващи и правят прелет само при тежки зими.

продължава на стр. 8 >>

Снимка: Стойчо Стойчев

Снимка: Стойчо Стойчев

СНИМКА: PICASAWEB.GOOGLE.COM

Царския орел не е специализиран хищник, но основната част от менюто му се пада на лалугера /*Spermophilus citellus*/, но се храни и с други дребни животни като: зайци, таралежи, пъдпъдъци и др. Рядко яде и мърша! По някога няколко птици обединяват усилията си и ловуват заедно. Докато една плаши жертви, друга дебне из засада. Моногамни птици. Строят гнездото си в горната част на короната, като в строежа вземат участие и двете птици. Самото гнездо е голямо и изградено от едри клонки. Мътят и двамата родители, като при неблагоприятно време в гнездото остава женската, а мъжкия се грижи за прехраната.

Много яростно защитават гнездото и малките си!

Причини за изчезването на вида:

Една от причините за драстичното намаляване на Царските орли е изчезването на основната му храна - лалугера, който също е световно застрашен!

Друга причина е прякото унищожение и превръщането му в обект на незаконна търговия.

Намаляването на естествените му местообитания и силното безпокойство са още една причина за изчезването на вида.

СНИМКА: WWW.DKIMAGES.COM

Ниската успеваемост на гнездене на двойките, също е важен фактор, който до някъде кореспондира с горните причини.

продължава на стр. 9 >>

СНИМКА: ANIMALPICTURESARCHIVE.COM

СНИМКА: ANIMALPICTURESARCHIVE.COM

Природозащитен статус

Включен е в:

- Червен списък на застрашените видове (IUCN Red list) - Уязвим (*Vulnerable VU*)
- Директивата за птиците на ЕС - Приложение I
- Червена книга на България - *Застрашен*
- Закон за биоразнообразието

За повече информация посетете:

www.bspb.org/heliaca/

Дано да ви е било интересно?!? И за накрая оставих най-популярния фотос на Царски орел. С пожелания за волни полети!!!

КЪЛВАЧИ

СНИМКИ

Белогръб кълвач
(*Dendrocopos leucotos*)

СНИМКА: WWW.ENCYBER.COM

Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

СНИМКА: НАУКА.BG

Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*)

СНИМКА: WWW.NATURSPECIALISTEN.NO

Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*)

СНИМКА: FLICKR.COM

Голям пъстър кълвач (*Dendrocopos major*)

СНИМКА: WWW.GEOCITIES.COM

Зелен кълвач (*Picus viridis*)

СНИМКА: (ОТ ИНТЕРНЕТ)

Сив кълвач
(*Picus canus*)

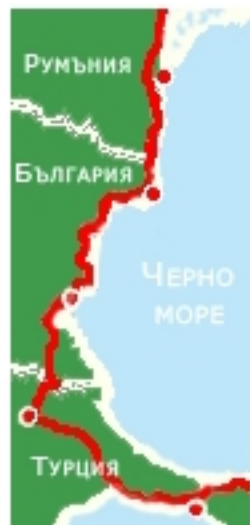

VIA PONTICA

Автор: *Михаил Николов*

Източници: *WIKIPEDIA* и *БДЗП*

Виа Понтика (Via Pontica) е вторият по големина миграционен път на прелетни птици в Европа. Името означава „Черноморски път“. По този път всяка година прелитат стотици видове птици, много от които са застрашени от изчезване. Птиците прелитат всяка пролет и есен, а някои дори остават да гнездят или зимуват у нас. Виа Понтика минава по цялото българско Черноморие, като птиците прелитат както и над самия морски бряг, така и километри навътре в сушата.

Тази есен, както и всяка друга от хиляди години, десетки хиляди птици ще предприемат своето пътуване на юг. За някои то вече е започнало, а за други тепърва предстои.

Първата им спирка на българска територия е местността Болата, край село Българево. Мястото привлича не само любителите на гмуркането, а и птиците за които то е чудесно място за почивка.

По-малко от 100км на юг е и втората им спирка. Поморийското езеро и трите езера край Бургас – Атанасовското, Мандренското и Бургаското езеро (Вая) са както традиционно място за отдых на прелетните птици, така за зимуване и гнездене.

м. Болата, край Българево

Снимка: *WIKIPEDIA*

Местността Пода приютава стотици видове птици всяка година. Сред гнездящите са бялата лопатарка, блестящия ибис, нощната, червената, гривестата, малката бяла и сивата чапла. През зимата могат да се наблюдават почти всички европейски видове

продължава на стр. 14 >>

патици, потапници, гмурци и дори световно застрашените малки корморани и тръноопашати потапници. През 2001г на брега на Мандренското езеро е изграден пункт, от който орнитолози от БАН, БДЗП (Българско Дружество за Защита на Птиците) и цяла Европа се събират, за да наблюдават птиците.

Ято мигриращи птици

СНИМКА: BTOURISM.COM

Малък Корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*)

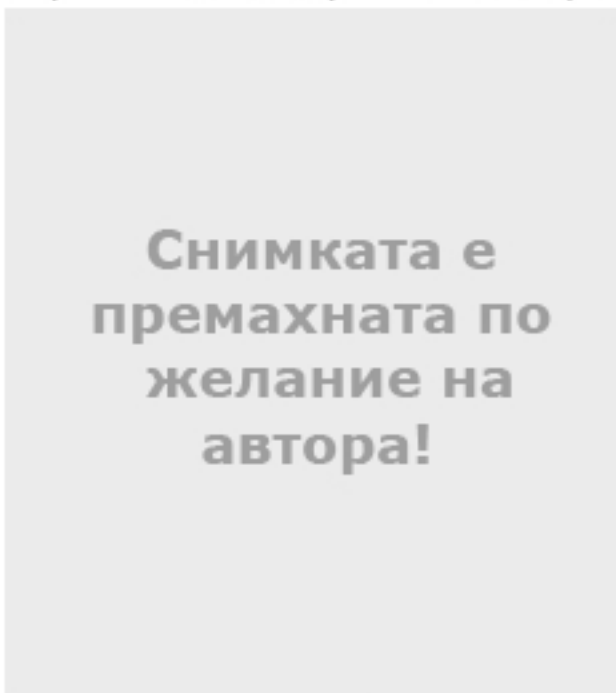
СНИМКА: FARM1.STATIC.FLICKR.COM

Но най-атраktivни са огромните ята от прелитащи птици. През българското Черноморие прелитат почти цялата европейска популация на белия щъркел, цялата европейска популация на розовия пеликан и на световно-застрашения Къдроглав пеликан, почти всички прелетни грабливи птици на Централна и Източна Европа.

Друга местност, в която гнездят изключително редки и застрашени видове е Ченгене скеле. Тя се намира малко след Пода, точно до пътя между Бургас и Созопол. В залива гнездят Малък Корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*) и Блестящ Ибис (*Plegadis falcinellus*). Тук няколко пъти е бил наблюдаван световно застрашеният и изключително рядък Тънкоклюн Свирец (*Numenius tenuirostris*). Този вид е наблюдаван в природата само 415 пъти от началото на миналия век до 1993 г.

В помощ на гнездящите птици в местността Пода идват и доброволците. Всяка година десетки любители на птиците се събират, за да създадат подходящи условия за гнездене.

Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*)

СНИМКА: Иво Дамянов (4COOLPICS.COM)

Бял щъркел (*Ciconia ciconia*)

СНИМКА: BTOURISM.COM

Михаил Николов (администратор)

E-mail: mico@gbg.bg

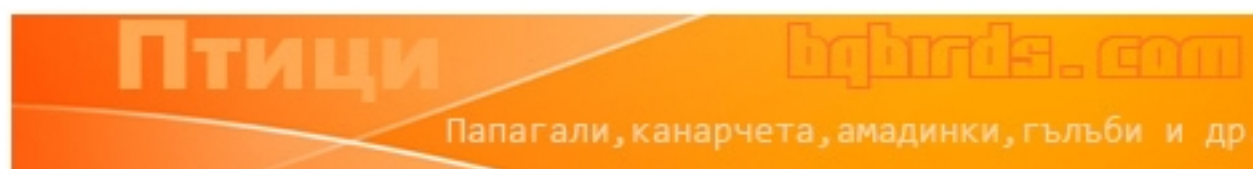
Skype: mico_bg

Марко Иванов (goshawk)

Рекламирай...

Станете наш приятел, за да бъде
и вашата реклама тук!

За целта се свържете с
администратора на посочените адреси.

Пиши за списанието,

стани автор

За да станете автор, трябва да напишете статия на някаква тема, свързана с птиците и да я изпратите на администратора.

Другия начин е да пишете статии за различни видове птици във форума (forum.bgbirds.com) и някоя от тях ще бъде включена в списанието.

**Очаквайте следващия брой през
Ноември 2008!!!**